

Yhdessä vahvaksi yhteisöksi – Ei kiusaamiselle

Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma Pakankylän koulussa

2025-2026

1. Hyvinvoinnin mittarit

Tavoite: Koululla on menetelmä, jonka avulla seurataan oppilaiden ja opiskelijoiden arkea ja jaksamista. Tietoa käytetään kiusaamisen ehkäisemiseen sekä siihen puuttumiseen monin eri keinoin.

- Syksyisin luokat käydään luokkakohtaisesti läpi opiskeluhuoltoryhmän ja luokanopettajan kanssa. Ennen tätä tapaamista jokainen oppilas vastaa nimettömänä hyvinvointiin liittyvään kyselyyn. Kiusaamiseen liittyviin kysymyksiin voi vastata myös nimillä. Luokanopettaja tekee luokassaan myös sosiaaliin suhteisiin liittyvän kartoituksen. Mahdollisuuksien mukaan opiskeluhuoltohenkilöstö vierailee luokissa ennen luokkakohtaista opiskeluhuollon kokousta. Näiden toimien avulla pyritään saamaan tietoja sen hetkisestä tilanteesta luokissa ja vaikuttamaan ryhmän käytökseen ja sosiaaliin suhteisiin ennakkoivasti. Kyselyssä, kartoituksessa, luokkavierailulla tai keskusteluissa ilmeneviin huoliin tai haasteisiin puututaan suunnitelmallisesti.
- Ennen syyslomaa kaikille ekaluokkalaisten ja muiden uusien oppilaiden perheille tarjotaan mahdollisuus osallistua perhepalaveriin, jossa on tarkoitus tutustua puolin ja toisin ja aikaa kysymyksille.
- Jokaisessa arviointikeskustelussa otetaan esiin myös hyvinvoinnin ja kiusaamisen teemat.
- Terveystarkkailija tekee Hyvinvointikartta-kartoituksen 5.lk oppilaille. Tulokset käsitellään terveystarkkailijan tarkastuksissa oppilaan ja huoltajien kanssa. Yleisellä tasolla tulokset käydään läpi opiskeluhuoltoryhmän tapaamisissa ja tarvittaessa laajemminkin koulussa.
- Kouluterveyskysely 4. ja 5.luokille keväisin. Terveystarkkailija esittelee tulokset opiskeluhuoltoryhmälle ja tarvittaessa niitä käsitellään koulussa laajemmin.
- Oppilas- ja huoltajakyselyt toteutetaan osana koulun arviointia Espoon aikataulun mukaisesti. Tuloksista tiedotetaan oppilaita, huoltajia, koulun henkilöstöä opiskeluhuoltohenkilökunnan toteaman tarpeen ja suunnitelman mukaisesti.

2. Sosiaalisia ja tunnetaitoja sekä kiusaamistilanteiden käsittelyä kehittävät ohjelmat

Tavoite: Koululla on käytössä työkalupakki sosiaalisten tilanteiden ja tunteiden tunnistamista sekä uusien taitojen oppimista varten.

- Koulussamme on erilaisia materiaalipaketteja (mm. Huomaa hyvä -materiaalit, Friends, Someturva.), joita opettaja käyttää oman harkintansa mukaan Tsemppi-tunneilla. Lisäksi opettajat käyttävät ja etsivät aktiivisesti erilaisia toimintatapoja ja -malleja oman luokkansa tarpeisiin. Tsemppi-tunneilla käsitellään myös arjesta nousevia pulmatilanteita.
- Lapsia suojaa kiusaamiselta parhaiten hyvä itsetunto, sosiaaliset taidot ja toimivat ihmissuhteet. Näitä asioita pyritään tukemaan monin eri tavoin päivittäisessä koulutyössä.

- Lukuvuosisuunnitelmaan kirjataan vuosittain mm. teemapäiviä, joiden yhteydessä harjoitellaan myös sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja.

3. Ryhmien, luokkien ja yhteisöjen yhdessä sovitut säännöt

Tavoite: Koululla on säännöt, jotka auttavat sekä ennaltaehkäisemään kiusaamista että puuttumaan siihen jämäkästi ongelmien jo alettua.

- Koulussamme on selkeät **järjestyssäännöt**, jotka käydään oppilaiden kanssa läpi joka syksy ja aina tarvittaessa. Sääntöjä päivitetään tarpeen mukaan. Jokaisella luokalla voi olla omat yhteisesti luodut sääntönsä.
- Yhteistyössä oppilaiden kanssa koululle on laadittu **vuorovaikutussopimus**, jonka teemat nousevat koulun järjestyssäännöistä. Vuorovaikutussopimus käydään oppilaiden kanssa läpi joka syksy ja vahvistetaan allekirjoituksin.
- Lapsille osoitetaan selvästi, että kiusaaminen on ehdottoman kiellettyä kaikissa olosuhteissa.
- Ennaltaehkäisevällä toiminnalla on tärkeä rooli kiusaamisen ehkäisemisessä. Tärkeintä on ilmapiiri, jonka henkilökunta yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa luo kouluun. Kiusaamista ehkäistään parhaiten rakentamalla jatkuvasti päivittäisessä koulutyössä suvaitsevaisuutta lisäävää ja erilaisuutta hyväksyvää ilmapiiriä, jossa toisia kannustetaan ja toisista pidetään huolta.
- Pyrimme luomaan avoimen, kannustavan, luottamuksellisen ja välittävän **ilmapiirin**, jossa jokainen uskaltaa olla oma itsensä. Tällaisessa ilmapiirissä mahdollisista kiusaamistapauksista on helppo kertoa aikuiselle, oli sitten kiusattu tai silminnäkijä.
- Tavoittelemme, että **jokainen aikuinen ja lapsi tuntevat toisensa**. Pienessä koulussa se on mahdollista.
- **Avoin ja luottamuksellinen kanssakäyminen kodin ja koulun välillä** edesauttaa oppilaan tilanteen ymmärtämistä kokonaisvaltaisesti.
- Kiusaamiseen puututaan järjestelmällisesti porrasmallin mukaisesti.

4. Jatkuva ryhmäyttäminen ja sosiaalisen kiinnittymisen edistäminen

Tavoite: Ryhmäyttäminen on koulussa arkipäivää ja jatkuvaa läpi lukuvuoden. Jatkuva ryhmäyttäminen vahvistaa ryhmän toimintakykyä, parantaa ilmapiiriä ja lisää turvallisuuden tunnetta.

- Pidämme ryhmäyttämistä tärkeänä. Hyvä ryhmähenki ennaltaehkäisee kiusaamista. Ryhmäyttämistä toteutetaan niin luokittain kuin koko koulun tasolla. Pidämme tärkeänä myös huoltajien ryhmäytymistä osaksi kouluyhteisöä.
- **Yhteiset välitunteik**it yli luokkatasojen luovat myönteistä ilmapiiriä. Syksyisin vapaaehtoisia 5.-6. -luokan oppilaita pyydetään suunnittelemaan ja vetämään nuoremmille välitunteikkejä ennalta sovitun jakson ajan.
- **Toiminnalliset koko koulun tuokiot/päivät** (esimerkiksi yhteiset ulkoilu- ja liikuntapäivät, ystävänpäiväviikon tapahtumat, koko kouluyhteisön juhlat) vahvistavat yhteenkuuluvuutta.
- Seuranta: Luokkakohtaisesti ryhmäytymiseen liittyvät seikat käydään läpi lukukausittain YHR-tapaamisissa.

5. Opiskeluhuollon edustajat tapaavat pienryhmissä aloittavat 7. luokan oppilaat sekä toisen asteen koulutuksen uudet opiskelijat

Tämä tavoite ei koske alakouluamme.

6. Sähköiset palautekanavat

Tavoite: Perusopetuksessa kaikilla oppilailla ja huoltajilla on tiedossaan ja käytettävissään helppo tapa ilmoittaa huomioista kiusaamiseen liittyen.

- Koulun käyttöön on avattu sähköpostiosoite eikiusaamiselle.pakankylankoulu@espoo.fi.
- Syyslukukauden alussa sovitaan, ketkä kaikki seuraavat tätä yhteiskäyttöistä sähköpostiosoitetta ja miten sinne tuleviin viesteihin reagoidaan.
- Koulussamme huoltajat ovat opettajiin matalalla kynnyksellä yhteydessä. Tällaista nimetöntä kanavaa ei olla koettu toimivaksi.

7. Kiusaamisen vastaisten toimien vastuhenkilöt

Tavoite: Koulussa tunnistetaan eri toimijoiden roolit kiusaamisen ehkäisyssä. Toiminta kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville.

- Kiusaamisen estävä toiminta on kaikkien koulussa toimivien aikuisten vastuulla.
- Rehtori ja yhteisöllinen opiskeluhoito johtavat kiusaamista estävää toimintaa.
- Opiskeluhoitoryhmä työskentelee teeman parissa ja tätä suunnitelmaa muokataan opettajien kanssa yhteistyönä. Huolehditaan, että koko kouluyhteisön aikuiset ymmärtävät oman osansa kiusaamisenvastaisessa työssä.

8. Restoratiivisten lähestymistapojen käyttö

Tavoite: Koulussa on ymmärrystä ja osaamista restoratiiviseen lähestymistapaan. Restoratiivinen lähestymistapa korostaa kohtaamiseen, keskusteluun ja yhteistyöhön perustuvaa myönteistä prosessia, jossa pyritään osapuolten välisen ymmärryksen lisääntymiseen. Se vahvistaa valmiutta haastavien tilanteiden sovitteluun rakentavasti, osallisuutta vahvistaen.

- Pakankylän toiminta-ajatus perustuu kohtaamiseen, keskusteluun ja rakentavaan yhteistyöhön kodin kanssa.

9. Nimikkoaikuinen paljon kiusatuksi tulleele

Tavoite: Kiusaamisen kohteeksi joutuneella oppilaalla on nimettynä turvallinen aikuinen, joka auttaa ja tukee eteenpäin.

- Koulumme pienen koon vuoksi kaikki tuntevat toisensa ja vaikeitakin asioita pystymme helposti ja nopeasti ottamaan esille. Jos kiusaamistilanne on päässyt pitkälle ja vaatii pidempää seuranta, oppilas saa itse nimetä koulun aikuisen, jonka kanssa haluaa kiusaamisasiaa selvittää. Mieluinen vastuu aikuinen nimetään silloin, jos todetaan, että kiusaaminen on jatkuvaa. Tämä vaihe on kirjattuna puuttumisen portaakkoon. Oppilas tekee valinnan luottoaikuisesta, ei huoltajasta. Tämä luottoaikuinen huolehtii kiusaamistilanteen selvittämisestä toimintamallien mukaisesti ja tilanteen pidemmän ajan jatkoseurannasta. Yleensä vastuu aikuisena toimii oma opettaja.

10. Tukevan oppilastoiminnan kehittäminen ja vahvistaminen

Tavoite: Kouluyhteisössä kaikki otetaan mukaan kiusaamisen ehkäisyyn. Näin vahvistetaan kiusaamista vähentävää ilmapiiriä.

* Lukuvuonna 2024-2025 on varmistettu, että kaikki koulun aikuiset tietävät, miten kiusaamistilanteissa toimitaan.

11. Vertaistukitoiminta

Tavoite: Kiusatuksi tulleella oppilaalla on mahdollisuus jakaa kokemuksiaan ja saada vertaistukea muilta.

- Jos tarvetta vertaistuelle ilmenee, selvitämme yhteistyössä opiskeluhuollon henkilöstön kanssa vertaistuen mahdollisuutta.

12. Niveltäminen ja siirtymätilanteet

Tavoite: Oppilas saa erityisesti nivelvaiheissa ja siirtymätilanteissa tukea ja ohjausta. Siirtyminen kouluasteelta toiselle tai toiseen kouluun ovat aina opintopolun kriittisiä kohtia.

- Esiopetuksesta kouluun oppilaat nivelletään esiopettajan ja tulevan luokanopettajan välisillä keskusteluilla. Koulutulokkaat kutsutaan yhdessä huoltajiensa kanssa tutustumaan kouluun ja tuleviin luokkakavereihin toukokuussa ennen ensimmäistä luokkaa.
- Yläkouluun siirryttäessä luokanopettaja osallistuu nivellyspalavereihin tulevien yläkoulujen kanssa. Oppilaille pyritään järjestämään tutustumispäivä lähiyläkouluihin 6. luokan aikana. Oppilaat osallistuvat tulevan yläkoulun käytäntöjen mukaisiin tutustumispäiviin tai -iltoihin keväällä ennen yläkouluun siirtymistä.
- Jos oppilas siirtyy eri kouluun tai eri koulusta Pakankylän kouluun, luokanopettaja huolehtii siirtopalavereista tulevan tai lähettävän koulun kanssa. Uusien oppilaiden tullessa luokkaan ja kouluun, kiinnitetään erityinen huomio ryhmäyttämiseen.
- Siirtymävaiheessa olevien oppilaiden arviointikeskusteluissa huomioidaan oppilaan tarvitsema tuki ja ohjaus.

13. Huoltajien osallistaminen

Tavoite: Huoltajilla on tiedossaan, miten oman lapsen koulussa kiusaamista ehkäistään ja miten siihen puututaan.

- Huoltajia tiedotetaan koulun kiusaamisen vastaisesta työstä sekä kiusaamiseen puuttumisesta.

- Huoltajat tutustutetaan toisiinsa osallistavilla menetelmillä koulutaipaleen alusta asti. Vuorovaikutteisuus on tärkeää. Tässä tehtävässä merkityksellisiä ovat Pakankylän koulun perinteiset juhlat ja yhteiset kokoontumiset, jotka kokoavat laajasti oppilaiden perheet yhteen.

14. Puuttumisen portaat

Tavoite: Koulussa on selkeä toimintatapa kiusaamiseen puuttumiseen. Sovittu toimintamalli on oppilaiden, huoltajien sekä kaikkien koulun aikuisten tiedossa.

- Puuttumisen portaat käydään läpi lukuvuosien alussa koulun henkilökunnan kanssa. Puuttumisen portaista tiedotetaan myös oppilaita ja huoltajia lukuvuoden alussa.

Kiusaamiseen puuttumisen portaat

Pakankylän koulu

Luokissa tehtävä ennaltaehkäisevä työ

- Ryhmytys luokkien ja koulun tasolla
- Käytetään erilaisia sosiaalisia taitoja kehittäviä ohjelmia luokissa
- Hyvinvoinnin seuraaminen

Aikuisen puuttuminen oppilaiden väliseen mahdolliseen kiusaamisepäilyyn välittömästi

- Tiedottaminen luokanopettajalle
- Jos asia on hoidettu, asiaan ei tarvitse puuttua
- Mikäli todetaan kiusaamista, kirjaus sähköisesti tai Kiva-koulu lomakkeeseen

Opettaja puuttuu kiusaamiseen ja seuranta 2 viikkoa

- Kirjattava selvittely lomake 1
- Yhteys kotiin selvittelyn jälkeen. Seurantapäivä ilmoitetaan huoltajille
- Oppilaalle tarjotaan mahdollisuutta valita luottoaikuihin tilanteen selvittelyyn.
- Jos seurannassa todetaan kiusaamisen loppuneen, ei asiaa viedä pidemmälle.
- Hyvin matalalla kynnyksellä tiedotusta myös OHR-henkilöstölle tilanteesta.

KiVa-tiimi ja seuranta 2 viikkoa

- Kootaan KiVa-tiimi, joka ottaa asian hoitaakseen. Oppilaan valitsema luottoaikuihin osa tiimiä.
- KiVa-tiimi seuloo tilanteen KiVan prosessin mukaisesti
- KiVa-tiimi tiedottaa huoltaja soittamalla
- KiVa-tiimi konsultoi tarvittaessa kuraattoria tai muita OHR-henkilöitä.
- Jos seurannassa todetaan kiusaamisen loppuneen, ei edetä portaissa.

KiVa-tiimi kutsuu osapuolten huoltajat koululle joko yhdessä ja erikseen.

- Tilanteessa huomioidaan aina lapsen etu
- Tarvittaessa oppilashuoltohenkilöstö mukaan
- Huoltajat kutsutaan paikalle puhelimitse
- Seuranta 2 viikkoa

Rehtorin puhuttelu ja tehostettu seuranta sekä mahdolliset muut seuraamukset

Jos oppilaalla tai huoltajalla on tarvetta puhua asiasta pidempään (tai jos taustalla on kiusaamishistoriaa), voi olla yhteydessä oppilashuollon palveluihin kaikissa eri vaiheissa. Lastensuojeluun ja/tai poliisiin ollaan yhteydessä tilanteen vaatimusten mukaisesti.